

20. marts 2017

MedicinForbrug - Overblik

4. kvartal 2016

Kvartalstal fra Lægemiddelstatistikregistret

**SUNDHEDSDATA-
STYRELSEN**

MedicinForbrug - Overblik

På baggrund af data fra Lægemiddelstatistikregisteret følger Sundhedsdatastyrelsen løbende salget af medicin på det danske marked. 'MedicinForbrug - Overblik' bliver offentliggjort hvert kvartal og giver et overblik over udvalgte lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætning eller solgt mængde i forhold til samme kvartal året før. Kvartalstal for salget af alle apoteksforbeholdte lægemidler kan findes under 'Lægemiddelstatistik' på eSundhed.dk.

Udgiver	Sundhedsdatastyrelsen
Kontakt	medicindata@sundhedsdata.dk 3268 5125
Web-adresse	www.sundhedsdata.dk
Titel	MedicinForbrug - Overblik 4. kvartal 2016

Rapport kan frit refereres med tydelig kildeangivelse

1. Det samlede lægemiddelsalg

'MedicinForbrug - Overblik' opgør udviklingen af det samlede salg af lægemidler i primærsektoren undtagen de håndkøbslægemidler, der må sælges uden for apotek.

Denne opdatering viser et lille fald i omsætningen, mens mængdeforbruget af lægemidler er steget fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016:

- Den samlede omsætning er faldet med 67,8 mio. kr. (-2,7 %)
- Det samlede mængdeforbrug er steget med 4,5 mio. DDD (0,7 %)

Lægemidler, der ikke kan opgøres i definerede døgndoser (DDD), er ikke med i det samlede mængdeforbrug (svarende til 8 % af omsætningen).

1.1 Udvalgte lægemiddelgrupper

'MedicinForbrug - Overblik' ser derudover nærmere på nogle udvalgte lægemiddelgrupper, hvor ændringen i omsætning eller mængde i forhold til samme kvartal året før er mere end 10 % eller 5 mio. kr. pr. mængdeenhed. Mange lægemiddelgrupper ændrer sig over længere tid og kan derfor være med flere kvartaler i træk.

1.1.1 Lægemiddelgrupper i 4. kvartal 2016

1.1.1.1 Stigninger i forbrug eller omsætning

- Direkte faktor Xa hæmmere (blodfortyndende midler)
- Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. insuliner (type 2-diabetes)
- Insulin degludec (type 1- og type 2-diabetes)
- Atorvastatin (forhøjet kolesterol)
- Adrenergika i kombination med anticholinergica (KOL)

1.1.1.2 Fald i forbrug eller omsætning

- Midler mod epilepsi
- Salmeterol og fluticason (astma og KOL)
- Citalopram (antidepressive lægemidler)
- Gestoden og ethinylestradiol (3. generations p-piller)
- NSAID af typen eddikesyre-derivater og beslægtede stoffer (smerter og inflammation)

2. Omsætnings- og forbrugstal for 4. kvartal 2016

Tabellen viser omsætning, mængdesalg og gennemsnitlig pris pr. mængdeenhed for de udvalgte lægemiddelgrupper. Tabellen viser en Top 5 for lægemidler med størst ændring i omsætning og en Top 5 for lægemidler med størst ændring i mængdesalg (se kriterier for de to Top 5-liste sidst i dokumentet). Bemærk at lægemidler, der må sælges uden for apotek, ikke er medtaget.

Tabel 1 Omsætnings- og forbrugstal for 4. kvartal 2016

Lægemiddelgruppe	ATC-kode ¹	Omsætning			Mængdeforbrug			Pris pr. DDD			
		Mio. kr.	Forskel i mio. kr.	(%)	Mio. DDD ²	Forskel i mio. DDD	(%)	Kr.	Forskel i kr.	(%)	
Top 5 omsætning											
Direkte faktor Xa hæmmere	↑ B01AF	101,5	32,6	(47)	3,8	1,3	(49)	26,45	-0,25	(-1)	
Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. insulin	↑ A10B	154	16,1	(12)	19,3	0,7	(3)	7,99	0,59	(8)	
Insulin degludec	↑ A10AE06	15,5	13,2	(567)	0,9	0,8	(834)	17,44	-6,97	(-29)	
Midler mod epilepsi	↓ N03A	86,3	-24	(-22)	10,1	0,2	(3)	8,59	-2,66	(-24)	
Salmeterol og fluticason	↓ R03AK06	34,8	-14,7	(-30)	2,5	-0,3	(-11)	13,96	-3,76	(-21)	
Top 5 mængde											
Atorvastatin	↑ C10AA05	10,3	-0,1	(-1)	36	5,4	(18)	0,29	-0,05	(-15)	
Adrenergika i kombination med anticholinergika	↑ R03AL	31,3	9,8	(45)	2,1	0,7	(46)	14,97	-0,04	(0)	
Citalopram	↓ N06AB04	4,2	-1,5	(-27)	9,4	-1,2	(-11)	0,44	-0,09	(-17)	
Gestoden og ethinylestradiol	↓ G03AA10	1,3	-0,7	(-34)	2,4	-0,8	(-25)	0,53	-0,08	(-13)	
NSAID	↓ M01AB	5,4	-2,1	(-28)	1,5	-0,6	(-27)	3,55	-0,05	(-1)	

Note: 'Sertralin' (N06AB06) og 'desogestrel og ethinylestradiol' (G03AA09) indgik begge på Top 5 Mængde, men er ikke medtaget på listen. Det skyldes, at midlerne hører under ATC-grupper, som alle er repræsenteret på listen, hhv. 'citalopram' og 'gestoden og ethinylestradiol'. I afsnittene 'Top 5 Omsætning' og 'Top 5 Mængde' er midlerne inkluderet i de respektive tekster. 'Direkte faktor Xa hæmmere' (B01AF) og 'insulin degludec' (A10AE06) indgik begge på Top 5 Mængde, men er ikke medtaget på listen fordi midlerne er repræsenteret på listen Top 5 Omsætning.

¹ ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation. Et globalt klassifikationssystem, der inddeler lægemidler i forskellige grupper (vha. ATC-koder) efter deres primære virkeområde (se www.whocc.no)

² DDD: Defineret døgndosis. En global måleenhed, der bruges til at opgøre mængdeforbruget af lægemidler. Ikke alle patienter tager 1 DDD om dagen (se www.whocc.no)

3. Top 5 Omsætning

3.1 Direkte faktor Xa hæmmere

Lægemidlerne, som er en undergruppe af NOAK (non-vitamin K orale antikoagulantia), bruges til at forebygge blodpropper primært hos patienter med atrieflimren. Fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016 er omsætningen for undergruppen steget med 32,6 mio. kr., hvilket placerer gruppen på en 1. plads over de apoteksforbeholdte lægemiddelgrupper med størst stigning i omsætning i endnu et kvartal. Der ses fortsat en markant stigning i både omsætning og forbrug af disse dyre lægemidler, både af Xarelto (rivaroxaban) og Eliquis (apixaban). En stigning i mængdeforbruget på 1,3 mio. DDD i forhold til samme kvartal året før gør desuden, at gruppen placeres på en 2. plads over midler med størst stigning i mængde. Tidligere var flest personer i behandling med Xarelto, men nu ses en ligelig fordeling blandt de to lægemidler. I juni 2016 blev et nyt NOAK-middel Lixiana (edoxaban) markedsført. Det er nu taget i brug, og forbruget kan følges pr. måned på statistikken over 'Nye lægemidler'.

- [Læs mere om blodfortyndende midler i 'MedicinForbrug - Indblik: Forbruget af blodfortyndende lægemidler stiger fortsat'](#)
- [Læs mere om forbrug af blodfortyndende midler i nyeste opdatering af statistikken medstat.dk fra 2016](#)
- [Find Statistikken over Nye lægemidler på eSundhed.dk](#)

3.2 Midler til sænkning af blodsukker, ekskl. insuliner

Lægemidlerne bruges primært til sænkning af forhøjet blodsukker hos patienter med type-2-diabetes. Med en stigning på 16,1 mio. kr. i forhold til samme kvartal året før placeres gruppen på en 2. plads over de apoteksforbeholdte lægemiddelgrupper med størst stigning i omsætning i 4. kvartal 2016. Denne stigning drives hovedsageligt af lægemidler indenfor grupperne af GLP-1 analoger og SGLT-2 hæmmere. Særligt er omsætningen af det dyre lægemiddel liraglutid, som findes i præparaterne Victoza og Saxenda, steget i perioden. Markedet blev i august 2015 udvidet med Saxenda, der har anden indikation end Victoza og bruges til behandling af fedme. Den stigende omsætning skyldes et stigende mængdeforbrug af begge midler. Herudover ses også en stigning i omsætningen for SGLT-2 hæmmerne Jardiance (empagliflozin) og Forxiga (dapagliflozin) grundet stadig flere personer i behandling.

3.3 Insulin degludec

Insulin degludec er et langtidsvirkende insulin, som bruges til behandling af diabetes – både type 1- og fremskreden type 2-diabetes. Fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016 er omsætningen steget med 13,2 mio. kr., hvilket placerer lægemidlet på en 3. plads over de apoteksforbeholdte lægemiddelgrupper med størst stigning i omsætning. Mængdeforbruget er i samme periode steget

med 0,8 mio. DDD, og lægemidlet er også blandt de lægemidler med størst ændring i mængde, men er kun vist under omsætning i tabel 1. Insulin degludec (handelsnavn Tresiba) har været på markedet siden 2013, men indtil januar 2016 uden tilskud. Tilskudsstatus blev ændret til generelt tilskud som følge af en prissænkning fra firmaets side og har formentlig ført til et stigende salg. Foruden insulin degludec er der markedsført to typer af langtidsvirkende insulinanaloger: insulin glargin (Lantus, Toujeo, Abasaglar KwikPen) og insulin detemir (Levemir). Siden markedsføringen af en ny dosisvariation af insulin glargin (Toujeo) i juni 2015 har forbruget af dette middel ligeledes været stigende, hvorimod forbruget af Lantus og Levemir for perioden har været faldende.

3.4 Midler mod epilepsi

Lægemidlerne anvendes til behandling af epilepsi. Flere af midlerne benyttes desuden til behandling af neuropatiske smerter, angst, depression og migræne. Fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016 er omsætningen faldet med 24 mio. kr. svarende til 22%. Det er især Andre antiepileptika, og herunder særligt lamotrigin og pregabalin, som driver den faldende omsætning. Faldet i omsætning kan tilskrives patentudløb og introduktion af billigere generika for præparatet Lyrica (pregabalin) i juli 2014 til indikationerne epilepsi og generaliseret angst. I 1. og 2. kvartal af 2015 faldt omsætningen af Lyrica markant, men i juni 2015 ophævede Lægemiddelstyrelsen muligheden for substitution mellem Lyrica og de generiske versioner af pregabalin grundet fortsat patent på indikationen neuropatiske smerter. Således steg forbruget og tilsvarende omsætningen af Lyrica markant i 3. kvartal 2015. Omsætningen har dog været faldende siden, sandsynligvis grundet patentudløb for de øvrige indikationer fraset neuropatiske smerter. Omsætningsfaldet for lamotrigin drives af et fald i prisen pr. DDD.

3.5 Salmeterol og fluticason

Inhalatorerne indeholder en kombination af salmeterol og fluticason og bruges til behandling af obstruktive lungesygdomme som astma og kronisk obstruktiv lungesygdom (KOL). Lægemidlerne er kendetegnet ved, at de fås i forskellige inhalatorer, der ikke indbyrdes er substituerbare. Omsætningen af midlerne er i 4. kvartal 2016 faldet med 14,7 mio. kr. i forhold til samme kvartal året før. Faldet i omsætning skyldes et gennemsnitligt fald i pris pr. DDD på 3,76 kr., og særligt de hyppigst anvendte inhalatorer Seretide og Seretide Diskus er faldet i pris. Faldet kan formentlig tilskrives, at Medicintilskuds-nævnet i januar 2015 indstillede Seretide inhalationspulvere og inhalationssprays af samme navn til en ændring af tilskudsstatus fra generelt tilskud til generelt klausuleret tilskud. I juni 2016 blev alle inhalatorer med kombination af salmeterol og fluticason dog igen indstillet til at bevare generelt tilskud.

4. Top 5 Mængde

4.1 Atorvastatin

Statiner er de mest anvendte lægemidler til behandling af forhøjet kolesterol. Fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016 er forbruget af atorvastatin steget med 5,4 mio. DDD (18%), hvilket placerer gruppen på en 1. plads over de apoteksforbeholdte lægemiddelgrupper med størst stigning i mængdeforbrug. Forbruget af atorvastatin har været støt stigende siden 2. kvartal 2012, hvor de gennemsnitlige priser faldt som følge af patentudløb og introduktion af billigere generika. Det stigende forbrug af atorvastatin er især sket på bekostning af lægemidlet simvastatin, hvor forbruget i perioden er faldende. Der er dog fortsat flest personer i kolesterolsænkende behandling med simvastatin.

- [Læs mere om kolesterolsænkende medicin i 'MedicinForbrug - Indblik: Kolesterolsænkende lægemidler'](#)

4.2 Adrenergika i kombination med anticholinergika

Inhalatorerne indeholder en kombination af adrenergika og anticholinergika og bruges til behandling af KOL. Mængdeforbruget af kombinationspræparaterne er steget med 0,7 mio. DDD fra 4. kvartal 2015 til samme kvartal 2016. Stigningen i mængdeforbruget skyldes et øget forbrug af de nyere kombinationspræparater med allerede velkendte luftvejsudvidende lægemidler indenfor gruppen af langtidsvirkende adrenergika (LABA) og anticholinergika (LAMA). Kombinationslægemidlerne er alle blevet markedsført inden for de sidste 3 år, og de fleste af disse doseres én gang dagligt. Kombinationer med LABA/LAMA har i flere behandlingsvejledninger fået en mere fremtrædende plads i behandlingen af KOL. Både IRF og RADS mener, at kombinationspræparater er ligeværdige med lægemidler i to særskilte inhalatorer. Det stigende forbrug af LAMA/LABA-kombinationerne skyldes formentlig, at priserne er faldet, sandsynligvis som følge heraf. Der er dermed en mindre prisforskel ved at bruge kombinationer i forhold til de to lægemidler fra LABA- og LAMA-gruppen i særskilte inhalatorer, end der tidligere har været. I samme periode ses et fald i mængdesalget af tiotropium, det hyppigst anvendte LAMA, og indacaterol, det hyppigste anvendte LABA, begge med kun én daglig dosering.

4.3 Citalopram

Citalopram er et antidepressivt middel af typen selektive serotonin genoptagelses-hæmmere (SSRI). Det er godkendt til behandling af depression og angsttilstande. SSRI er den type af antidepressiva, som anvendes mest i Danmark, og omfatter fluoxetin, citalopram, paroxetin, sertralin, fluvoxamin og escitalopram. I dette kvartal ses et fald i mængdeforbruget af citalopram på 1,2 mio. DDD. Forbruget af et andet SSRI, sertralin, har i samme periode været stigende, og hvor

mængdeforbruget i lang tid har været højest for citalopram, ses der nu et stigende mængdeforbrug af sertralin. Der er dog fortsat flest personer i behandling med citalopram. Både citalopram og sertralin optrådte på listen over Top 5 Mængde, men kun citalopram er medtaget i tabellen.

- [Læs mere om antidepressiv medicin i analysen 'MedicinForbrug – Indblik 2016: Fortsat fald i børn og unge i behandling med antidepressiva'](#)

4.4 Gestoden og ethinylestradiol

Lægemidlerne er 3. generations p-piller med fast kombination af gestoden og ethinylestradiol i alle tabletter. P-pillerne bruges til at beskytte mod graviditet. Forbruget af 3. og 4. generations p-piller har været faldende igennem flere år som følge af ændrede anbefalinger i 2011, hvor brugen af 2. generations p-piller anbefales som førstevalg til kvinder i alle aldre. Fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016 er mængden for lægemidler med gestoden og ethinylestradiol faldet med 0,8 mio. DDD, hvilket placerer gruppen på en 2. plads over de apoteksforbeholdte lægemiddelgrupper med størst fald i mængdeforbrug. Desogestrel og ethinylestradiol, ligeledes 3. generations p-piller, optræder desuden på listen over Top 5 Mængde, men er ikke medtaget i tabellen. Mængdeforbruget og antallet af personer i behandling med 2. generations p-piller i fast kombination har siden 2011 været stigende, men ser nu ud til at flade ud.

4.5 Eddikesyre-derivater og beslægtede stoffer (NSAID)

Lægemidlerne tilhører gruppen af apoteksforbeholdte non-steroide antiinflammatoriske midler (NSAID), som bruges til behandling af smerter, inflammation og feber. Midlerne anbefales generelt ikke uden forbehold pga. risiko for bivirkninger, bl.a. mavesår og risiko for blodprop. Fra 4. kvartal 2015 til 4. kvartal 2016 er mængdeforbruget faldet med 0,6 mio. DDD. Forbruget har været støt faldende gennem en længere periode, men siden midlerne mistede generelt tilskud i februar 2016, er mængdeforbruget faldet yderligere, og midlerne er dermed nye på listen. Faldet drives især af et faldende mængdeforbrug af de hyppigst anvendte lægemidler indenfor gruppen, etodolac og diclofenac. Både antal personer i behandling og omsætningen er faldet siden 4. kvartal 2015. Visse NSAID, f.eks. ibuprofen, kan sælges uden for apotek, hvorfor forbrugstal ikke fremgår af denne opgørelse. Det kan derfor ikke bestemmes, om forbruget af disse lægemidler er steget i samme periode.

Kriterier for udvælgelse af Top 5

Lægemiddelgrupperne til Top 5-listerne for henholdsvis omsætning og mængde er udvalgt på følgende måde:

En lægemiddelgruppe er med, hvis gruppen er steget eller faldet mere end 10 % i omsætning (kr.) eller mængde (DDD / anden mængdeenhed), eller hvis den absolutte stigning har været over 5 mio. kr. pr. mængdeenhed, uanset procentvis ændring. Blandt disse er listen sorteret efter dem med størst absolut ændring i henholdsvis kroner eller mængdeenheder i toppen. Ved udvælgelsen er ikke skelnet mellem, om ændringen er en stigning eller et fald, men i tabellen vises stigninger øverst og fald nederst.

Der er data med i samme tabel for flere ATC-niveauer (ATC-niveau 3, 4 og 5)³. Det betyder, at en ændring for lægemidler med et bestemt aktivt stof tæller med på lige fod med en ændring for en hel gruppe af lægemidler. Baggrunden for dette valg er, at nogle ændringer sker for en hel gruppe af lægemidler, mens andre ændringer sker for bestemte lægemidler, og disse ændringer vil ikke nødvendigvis give udslag, hvis man udelukkende ser på den overordnede gruppe af lægemidler.

I de tilfælde, hvor den samme ændring giver udslag på flere ATC-niveauer, så de alle kommer med på Top 5, er kun det ene af niveauerne medtaget på listen. Om det er det overordnede eller mere specifikke niveau, der er mest relevant at vise, afhænger af det enkelte tilfælde.

Se og hent data om det samlede medicinforbrug

> [Se data bag denne udgave af 'MedicinForbrug - Overblik' på eSundhed.dk](#)

³ ATC-koden er en internationalt fastsat kode for indholdsstoffet i lægemidlet (ATC-niveau 5). På ATC niveau 4 er de aktive stoffer grupperet i mindre grupper, og på ATC-niveau 3 er grupperne slået sammen til større grupper.